

ЧИ ПОТРІБЕН ОБЛАСТІ РАДІОАКТИВНИЙ МОГИЛЬНИК?

«ЧК» вивчав проблему, що хвилює місцеві громади

ГОСТРИЙ КУТ

МАЙБУТНЄ ЯДЕРНЕ СХОВИЩЕ «ЗДЕТОНУВАЛО» ЧЕРГОВИЙ ПРОТЕСТ

ЧИ ПОТРІБНО БУДУВАТИ НА КИЇВЩИНІ ЦЕНТРАЛІЗОВАНИЙ РАДІОАКТИВНИЙ МОГИЛЬНИК

Нещодавно місцева громада Іванкова звернулися до районних депутатів із категоричною вимогою – убезпечити їх від нав'язаного «на горі» рішення про початок будівництва ядерного сховища. Чому так схвильовані люди й що непокоїть депутатів?

Микола ЗАКРЕВСЬКИЙ

ЧОМУ НАВЧИВ ЧОРНОБИЛЬСЬКИЙ ДОСВІД?

Підтримавши позицію виборців, депутати райради звернулися, у свою чергу, до колег із облради. Остання ухвалила відповідне рішення й апелює вже до Верховної Ради, Кабміну й Президента – зробити ревізію раніше затвердженого закону та ще раз зважити всі «за» та «проти» такого рішення. Основні претензії полягають у тому, що не було враховано думку місцевої громади. А мешканці району, по-перше, нині перебувають у зоні підвищеного радіаційного забруднення. По-друге, із будівництвом і введенням в експлуатацію технічно небезпечного об'єкта ймовірність радіоактивних ризиків зростає.

І це гірка правда. Як і те, що відсутність такого сховища робить громадян України економічними заручниками Росії. Щороку все відпрацьоване ядерне паливо від українських АЕС, на які припадає 60 відсотків видобутку електроенергії в країні, транспортується до сусідньої країни. Це великі ризики й великі фінансові витрати. І вони щороку зростають.

Словом, куди не кинь – усюди клин. А час будівництва наближається...

– Цікаво, кому з урядовців прийшла в голову ідея зберігати ядерні відходи на відкритій поверхні за 80 км від столиці, у басейні Дніпра, який забезпечує питною водою половину України? Невже нинішні посадовці в

гірших традиціях наслідують колишнє радянське керівництво, яке звело без погодження з людьми атомну станцію поблизу Києва? Невже гіркий чорнобильський досвід нічому не навчив наших можновладців? – так емоційно схвильовано поставила питання «руба» на засіданні профільної комісії облради її голова Ганна Старикова.

А потім, за її розпорядженням, ініціатива місцевих депутатів була розглянута та підтримана на позачерговій березневій сесії цьогоріч.

Місце розташування сховища, дійсно, викликає тривогу. Адже всім відомо, що аварія на ЧАЕС 30 років тому поставила Київ та інші міста на Дніпровських кручах перед загрозою повного відселення. Через їхню забрудненість не лише повітряним шляхом, а й через проникнення радіоактивного бруду до підземних водних шарів і річок, що впадають у Дніпро.

Не всі, мабуть, знають, що нинішня система водопостачання, для прикладу, Києва й досі зберігає «чорнобильську позначку». Після аварії 1986-го водозабір до столиці зазнав кардинальної зміни: 70 відсотків питної води для Києва надходить із Десни і лише 30 – із Дніпра. А до Чорнобильської аварії столицю майже стовідсотково «напували» дніпровські води. І поява в місті так званих артезіанських свердловин – це той науковий порятунок, який запропонували керівництву міста-героя фахівці Київського інституту колоїдної хімії та хімії води в кризові 90-ті роки минулого століття.

Тому слова Ганни Віталіївни сприймаються і як активна громадянська, і як послідовна політична позиція. Суть її вимогливих застережень: будівництво ядерного сховища не повинно розпочинатися без широкого обговорення місцевими громадами. А рішення про розташування ядерних відходів має затверджуватися лише після ретельних екологічних експертиз і публічно оприлюднених висновків.

НАША ДОВІДКА

У лютому 2012 року було ухвалено Закон України «Про поводження з відпрацьованим ядерним паливом щодо розміщення, проектування та будівництва централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР вітчизняних атомних електростанцій». За статтею 1 цього документа визначено місце побудови сховища: це – зона відчуження, а саме: між селами Стара Красниця, Бураківка, Чистогалівка та Степанка Київської області.

НА ЩО ВКАЗУЄ МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА

А чи потрібно взагалі будувати таке сховище? Абсолютна більшість депутатів облради впевнена: так, але питання – де саме?

– Можливо, потрібно побудувати це сховище в безлюдних місцях Херсонської та Миколаївської областей, – запропонував один із депутатів. – Або у відпрацьованих шахтах, де видобували уран. В Україні такі шахти є...

Колишній мер Славутича, депутат облради Володимир Удовиченко нагадав про те, що нині об'єктивно існує зона відчуження. І найбільша небезпека, на його думку, полягає не лише в потенційній загрозі майбутнього сховища, а в реально існуючих у четвертому зруйнованому енергоблоці 200 тоннах вкрай небезпечних ядернопаливних матеріалів.

– Будівництво конфайменту – нової захисної арки над колишнім об'єктом «Укриття» – проблеми не вирішує, – наголосив Володимир Петрович. – Щоб убезпечити систему ЧАЕС, ми маємо вилучити паливо і його захоронити.

Про місце захоронення дискусії, за його словами, точили-

СОЦОПИТУВАННЯ

У липні 2015 року проведено соціологічне опитування серед мешканців Київської, Житомирської та Чернігівських областей щодо розміщення сховища в зоні ЧАЕС. На запитання, чи обов'язково потрібна думка громади під час його будівництва, ствердно відповіли 89 відсотків респондентів. 74 відсотки вважають, що таке рішення мають ухвалювати всі громадяни країни.

ся роками. І досі в науковців, енергетиків існують різні точки зору.

– Перед ухваленням закону проводилися громадські слухання, тоді нам вдалося переконати в необхідності соціальної підтримки місцевого населення. Законом передбачено: 10 відсотків вартості будівельно-монтажних робіт під час зведення ядерного сховища спрямовується на розвиток територій, – нагадує Володимир Удовиченко.

А що покаже з цього приводу міжнародний досвід?

– Ядерні країни по-різному зберігають радіоактивні відходи. Наприклад, США – у пустелі, Франція – на безлюдних островах Тихого океану, країни Скандинавії – у шахтах скельних порід, – поінформував присутніх під час сесії депутат облради з Іванкова Олександр Леляк і наголосив про ризики, які несе реалізація українського проекту.

«У ЦЕНТРИ УВАГИ ВЛАДИ ПОВИННІ БУТИ ІНТЕРЕСИ ЛЮДЕЙ...»

Серед ризиків – природно-екологічні. У разі виникнення надзвичайної ситуації зростає вірогідність екологічної ката-

строфи з непередбачуваними наслідками: адже місце розташування сховища заплановано біля могутніх водних артерій – річок Прип'ять і Дніпро. Водночас, на думку Олександра Леляка, розміщення сховища в зоні відчуження ЧАЕС посилює також техніко-екологічну загрозу через розташування там підприємства «Вектор». До нього нині транспортують радіоактивні відходи України. А така концентрація значно підвищує небезпечні ризики, а з ними – і потенційну загрозу.

Проте є ще одна загроза, про яку більшість навряд чи здогадується.

– Викликає велику стурбованість сам проект компанії «Холтек Інтернешнл», технологія якої запропонована і погоджена для будівництва сховища. Ніде ще не були відпрацьовані та реалізовані на практиці техніко-технологічні заходи цієї компанії. Узагалі ця технологія не ліцензована в США, – пригрозивши новиною присутніх Олександр Леляк і акцентував на застереженнях експертів МАГАТЕ: для ядерних сховищ необхідне глибоке геологічне поховання. – Однак у жодній країні світу немає об'єкта з відпрацьованими ядерними матеріалами, розташованими на поверхні землі. Це планується зробити в Україні, а саме – на Київщині.

Цікаво, що й досі немає достовірних відомостей ні про плани будівництва, ні про реальну вартість такого проекту, ні про його екологічні наслідки. Тому Леляк наполягає: рішення про довгострокове зберігання ядерних відходів має бути прозорим і відкритим.

– У вирішенні цього питання в центрі уваги влади будь-якого рівня повинні бути інтереси людей, а не примарні економічні дивіденди, що можуть обернутися катастрофою не лише для багатостраждального Полісся, а й Київщини та України загалом, – категорично резюмує голова облради Ганна Старикова.